

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1657. Soc. 118.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

agminatim confluebant summi, infimique. Amicitia, & restitutiones facta, litteraeque compositae videntur numerum excedere. Etiam moniales cupierunt frui Patris doctrina. Apud eas, clauso ostio templi, habuit exhortationes adeo efficaces, ut antiquam vestium vanitatem, & si quid exquisiti erat ad formam & pulchritudinem augendam & conciliandam, abjecerint. Plurimae orationi, quae mente fit, exinde impenderunt operam, cultum animae, non corporis, unice curantes.

23. E Collegio Conimbricensi sacrae expeditiones instituta sunt Argan-
 lli, Cerolici, Pinheli, Goëssii, Buarci, Visonii, Guardia, & Alpedrinia. Ubiq;
 copiosus est labore fructus. Guardia tanta est facta morum mutatio, tantusque
 fervor tenuit Capitulum sede vacante, ut agitaverit de condendo Societati Col-
 legio. Dabat Gymnasia, quae moderantur saeculares Magistri, una cum redivit,
 & cogitabat de applicandis novo Collegio aliquot Ecclesiarum redditibus. Res
 ulterius processisset, nisi Guardiense Episcopus electus dissentiendo disturbasset.

Missiones.

24. Alpedrinia substitere tres de nostris invitati ad ponendam mansu-
 ram sedem in eo oppido. Illic fuerunt aliquot annos: sed tandem ope dæmo-
 nis, & ipsius ministrorum inde per summam injuriam sumus depulsi. Per idem
 tempus urbs Miranda, & oppidum Ribeira grandis in insula S. Michaelis posse-
 bant fundationes, quae caruerunt effectu. Prima die Decembris patuit rursus,
 jubente Praeposito Generali, educandis tironibus Eborensis domicilium.

Residentia Alpedrinia.

Aliquot fundationes pe-
 tuntur.

Eborensis tironium re-
 stituitur.

Aedificii in-
 crementa Co-
 nimbricæ.

25. Conimbricæ absoluta est illa pergula ostio communi vicinior, & alia,
 quam in Collegio dicunt viam Latinam, quod per eam ad atrium scholarum
 ascendatur. In atrio eidem januae vicino aedificati arcus instar sacellorum ad
 confessiones audiendas, quae ad usque nostros dies usui non fuere. Initium
 quoque factum templo Collegii Michaelensis: Cives id Collegium agnoscit
 fundatores; pro ea, qua Societatem prosequuntur benevolentia, liberaliter plu-
 rimi de suo ad novi templi aedificium contulerunt, alius pecunias, alius alia.
 Unus aliquis carrum, boves, & famulum, dum opus duraret, aluit suis expensis,
 ac dedit viginti quinque cruciatis in singulos annos.

Initium tem-
 pli Collegii
 Michaelensis.

26. Cetobrica migratum est ab hospicio in domum emptam prope mu-
 rum oppidi, ubi erat construendum Collegium. Octava Maji posuit P. Didacus
 Areda primum lapidem templo ad tempus erigendo. Non magno sumptu id
 factum, quod oppidi murus suppleverit alterum templi parietem. Clerici ordi-
 nis S. Jacobi, ad quos pertinent decimae fructuum, timentes has minutum iri,
 meditati sunt opus, & templi apertionem impedire; jamque potestatem impe-
 traverant. Sed P. Didacus eam adhibuit diligentiam, ut 24. Decembris orto
 sole, Clericis omnia ignorantibus, ibi primum fecerit sacrum, posita in sacro ta-
 bernaculo Eucharistia, & pulsata festivo tinnitu campana, in signum aditae pos-
 sessionis. Sic paratus Clericorum distillabatur cuniculus.

Cetobrica
 migratus in
 habitacionem
 fixam.

Annus 1657. Soc. 118.

I.

AD Indiam explicuerunt vela naves quatuor. De nostris eas conscendere
 triginta septem in tres majores divisi. Ibat Indiae novus Prorex Anto-
 nius Tellijs Menesius Comes de villa pouca. Praetoria vexit septende-
 cim, quibus praerat P. Martinus Martini, qui Romam venerat est Sina Procura-
 tor, natus Tridenti. In alia nave dicta a S. Laurentio ferebantur quatuorde-
 cim, Superiore Antonio Veloso, qui a Coccinensi Provincia missus fuerat Pro-
 curator. In tertia portabantur caeteri; eis erat Praefectus Hiacyntus de Magi-
 stris, qui redierat in Europam acturus negotia nostri Francisci Garciae Archiepi-
 scopi Angamalenfis.

Profecti ad
 Indiam.

2. Admodum laboriosa ea navigatio fuit: morbi multi; agris omnibus
 auxilio nostri homines. Prorex obiit diem 8. Augusti, tot, ac tam sanctis opti-
 mi Christiani exemplis, ut apparuerit non Princeps saecularis, sed religiosus vitae
 incul-

inculpatæ. De nostris septem periére, 19. Maji P. Gregorius Parisius Neapolitanus, vir insigni charitate: 12. Julii P. Antonius Velosus Lusitanus, vir spiritus Apostolici: 13. Augusti P. Alphonsus Arias Lusitanus: 16. Julii Franciscus Carvalius: 12. Augusti P. Antonius Oliveira; prope mortis horam dixit sibi esse maximo solatio, quòd in Societate, quòd in itinere Indico animam efflaret: 15. Augusti P. Petrus Araujus: 25. mensis ejusdem P. Franciscus Alvarus, præter unum omnes Lusitani. In toto numero erant Lusitani octodecim, cæteri diversarum gentium. Hos inter vir ille planè magnus Fernandus Verbistius, in Sinensi Imperio præclarissimus, natione Belga, unus ex heroibus, per quos apud Sinas obtenta est libertas veram fidem amplectendi indigenis, & mysteria nostra prædicandi.

Missiones in Insulis.

3. P. Emmanuel Fernandus, quem dixi Visitatorem missum ad Insulana Collegia, appulit ad insulam Fayalensem, ejus Collegii futurus Rector. Post salutationes Nobilium incubuit habendæ missioni. Casu oblata est opportunitas. Cùm transisset prope sacram ædem B. Virginis à bono itinere dictæ, unde in mare jucundus prospectus, videt populum multum eâ liberiore aurâ frui; mox editum locum conscendit, ac incipit catechesis explicationem, atque paulatim succenso spiritu doctrinæ Christianæ expositio desivit in concionem. Tantis animorum motus sequebatur, ut novem continuatis diebus idem fecerit in diversis oppidi locis.

Angræ Sodalitas S. Ignatii.

4. Videns tam uberem sui laboris fructum, post novendiales explicationes, denuntiavit per alios novem dies in templo oppidi maximo se concionaturum. Vix dici potest, quæ morum mutatio inde sit orta. Fervore magno concursum est ad elucendam animam per confessionem. Postea duobus mensibus cum alio sacerdote pervagatus est totam insulam, quam vocant Picum; illic tantis missio peracta emolumentis, ut ambo supra quatuor millia penitentium audierint. Duo de nostris discurrerunt per insulam Michaëlensem omnes ad peccatorum dolorem concitando. Angræ erecta est Sodalitas penitentiarum S. P. Ignatii; cui adscripti multi Canonici, Curiones, & viri nobiliores.

Missio Mirandæ.

5. Miranda civitas exulta est à P. Sebastiano Riberio, & Antonio Almeida scholastico. Discordiæ à multis annis urbem lacerantes felici exitu compositæ. Quanquam in eo negotio cum potestate regia missus Prætor multum laboraverit, actum egit. Canonici, aliq; viri prudentes monuere Patrem, ipsum perditurum operam, negotium esse desperatum. Verùm ille non suâ industria, sed DEO nixus, respondit, se minimè destitutum; si nequiret adipisci exitum optatum, non ideo privandum merito suo. Et verò adfuit DEUS. Omnes discordes, in foro conjuncti, datis manibus, & complexu coièrunt in amicitiam. Militibus scorta avulsâ.

Typographia Eboræ erigitur.

6. Eboræ initium sumpsit Academia nostræ Typographia. P. Michael Tinocus profectus Romam Procurator impetrârat facultatem ejus erigendæ à P. Generali Goswino anno 1655. ad hanc confessionem permoto, quòd tunc nulla esset Eboræ typographia externorum, ut ante fuerat; cujus defectus afferebat rebus Academicis incommoda maxima. Ad illam ordinandam missus è Flandria Georgius Serazim Coadjutor Typographus. Idem postea conatus Ulyssiponem transferre ad faciendum majus lucrum pro Collegio Eboresni. Obstitit Academia, cùm P. N. Generalis non concessisset pro quæstu, sed pro commodis Academia, quæ nulla essent, si illa Ulyssiponem transportaretur.

Moritur Cetobricensis Collegii Fundator.

7. Cetobricæ Dominus Andreas Velus Freirius nostri Collegii Fundator 11. Augusti è vivis discessit. Eques erat militaris Ordinis Christi, ac multæ pietatis. Illius ossa condita sunt tumulo marmoreo in templo nostro ad Iarus Evangelii constructo. Paulò antè illius conjux Domina Philippa Paredia syderatione percussâ, cæteros vitæ annos lecto affixa transegit.

Moritur Joannes Alvarus.

8. Nostri hoc anno mortale corpus posuerunt. Ulyssipone in Collegio D. Antonii 28. Julii Joannes Alvarus scholasticus mathesis studiosus, natus Portimani in Algarbiis. Eboræ nomen dedit Societati, post studia Philolophiæ missus

missus Ulyssiponem ad perdiscendam mathesim, brevi coepit tentari febriculâ, quæ eum lentè depalcebatur. P. Nonius à Cunea vir inter nostros gravissimus, hujus adolescentis admiratus vivendi tenorem, ejus mortem sanctissimam, & innocentes mores reliquit scriptos.

9. In Domo Professâ Ulyssiponenfi 3. Junii P. Paulus Gomefius octogena-
nario major, natus Pensalvi in dicecesi Bracharenfi. Navigans Angram captus
à piratis multa toleravit, spoliatus etiam indusio. Postea docuit Rhetoricam
Conimbricæ. Eminuit in Theologia morali, quam tradidit Bracharæ, Conim-
bricæ, & Ulyssipone. Affabilitas, innata bonitas, & virtus fecerant omnibus
charum.

P. Paulus
Gomefius,

10. Eboræ 4. Julii P. Emmanuel Lima Ulyssiponenfis, tiro noster 1. Ju-
nii anno 1623. Profectus ad Indiam anno 1630. Post aliquot annos itinere
terrestri venit Romam, Confessarium agens cujusdam Cardinalis. Inde redux
ad Lusitaniam, navigavit in Maranoniam. Ex ea regione iterum petens Lu-
sitaniam, substitit in Angrensi Collegio. Quòd tunc Provincia foret in duas
divisa, obtinuit vivere in Lusitana, ad quam Angra pertinebat. Verùm Coelo
regionis valetudini obnoxio: coactus navigare Ulyssiponem. Hic morbo, quo
premebatur, ex Medicis cognito insanabili, rogavit Eboram mitti, solatio sibi
fore putans vitam finire in eo Collegio, quo fuisset educatus. Cùm seminecem
21. Junii accepissemus, mense expleto vivere desit. Magna eum exornaverant
merita, orta ex tot laboriosis navigationibus, & itineribus pro DEI gloria, &
animarum bono susceptis. Semel crudelissima ab hæreticis perpeffus, vix mor-
tem effugit.

P. Emmanuel
Lima.

11. Conimbricæ 15. Novembris Antonius Pinerius sacerdos phtis cor-
reptus. Magnum illi pro sacro suggesto inerat talentum. Singularis pruden-
tia, virtus, & genius mitissimus reddidè omnibus acceptissimum. Voto se
obstrinxerat DEum non offendendi lethali culpâ. Ibidem 27. Januarii Michaël
Martinius scholasticus, longo morbo probatus est. Ad sanandas strumas in Gal-
liam missus, ut à Rege Christianissimo manu contingeretur, salvus in Lusitani-
am rediit, sed alio malo lentè tabis consumptus. Fulgebat moribus Angelicis,
singulari ingenio, & dicendi talento.

P. Antonius
Pinerius.

Michaël Mar-
tinus,

12. Bracharæ 7. Octobris P. Petrus Soarius. Quotidie conscientiam
apud Confessionale explicabat. Si verbum illi exciderat, unde suspicaretur
posse aliquem offendi, illico sincerè sibi condonari rogavit. In Provincia In-
terramnensi oraculi instar habitus in dubiis, & quæstionibus rei moralis, nam
hâc facultate excellebat, quam compluribus annis tradidit. Elucebat in ejus
vita bonitas antiqua.

P. Petrus
Soarius.

Annus 1658. Soc. 119.

I. Ita functo Joanne Rege ex ipsius postrema voluntate communis rerum
administratio commendata fuerat Aloysiæ Reginæ in minori Alphonfi
Regis ætate. Conceperat qualemcunque spem recuperandi Lusitaniam
Philippus IV. Verùm tantos spiritus reperit in Aloysia, ut Lusitanis non de-
fuisse Joannem Regem facilè appareret. Nam Regina non contenta tutari sua,
validissimo exercitû jussit obsideri Pacem-Augustam, urbem munitissimam ad
Anam flumen.

Regni adm-
nistratio.

2. Temporis injuriâ, morbo pestilentie non absimili per exercitum Lu-
sitaniæ vagato, coguntur obsidionem solvere. Miles divisus per urbes & op-
pida, ut medella febris & morbidis adhiberetur: magna pars Eboræ in scholasti-
corum nosocomio curata est. Nostri homines pro charitate, quâ solent rebus
in angustis subvenire miseris, operæ pretium duxerunt, curam eorum assumere.
Ibant in orbem servituri decumbentibus; ministeria omnia, etiam viliora, quæ
tempus poscebat, obvivere. Cùm morbi ejus essent generis, qui vulgantur, &
cum-

Lues Eboræ,
& nostrorum
charitas.